

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . K 2.—
četrtletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 18.

V Ljubljani, dne 5. maja 1916.

Leto IX.

Ponatis prepovedan. — Vse pravice pridržane.

Janez Krek:

Slovinci.

(Dalje.)

Leto 1848.

Popočen preobrat je prineslo leto 1848. Pritisek absolutizma je trenutno odnehal. Vzori narodne enakopravnosti in politične svobode so se zasvetili, da takoj zopet ugasnejo. Zadoščalo je, da se je vzbudila narodna zavest mladine in da se je pozvala na duševno delo. Ko je pričel zopet vladati absolutizem, zdaj Bachov, se je zdelo, da vlada grobna tišina, toda bila je to doba, v kateri je dozorevala mladina leta 1848 na resno delo.

Časopisje.

Odkar je prenehal Vodnikov časopis »Ljubljanske Novice« (1797—1800), niso imeli Slovenci nobenih časopisov do leta 1843. V tem letu se jim je dovolil po mnogoletnem trudu (od l. 1824) en časopis, in sicer poljedelsko-obrtni, »Novice«, na posredovanje nadvojvoda Ivana. Leto 1848 je prineslo celo vrsto kratko dobo živčnih časopisov, ki so sicer ideelno večinoma prekašale »Novice«, a so kmalu zopet izginili, ker jih mladina pod absolutizmom ni mogla držati. Toda že leta 1858 je nastalo izključno leposlovju posvečeno glasilo »Slovenski Glasnik«, ki je izhajal celo deset let še v Celovcu. V »Glasniku« se je slovensko pripovedovanje v prozi učilo hoditi, medtem ko je nudila istočasno izhajajoča zbirka »Cvetje iz domačih in tujih logov« dobre prevode nemških in starih pesnitev (Schiller, Vergil), poizkuse slovenske epike in prve romane. Na drugi strani je skrbelo »Družba sv. Mohorja«, tudi v Celovcu, za pouk in zabavo kmečkega prebivalstva.

Frančišek Levstik.

Stik z ljudstvom in nepokvarjen jezik kmetov, študij srbsko-hrvaških narodnih pesmi je geslo najodličnejšega mladih, Frančiška Levstika (1831 do 1887), ki je deloval kot lirik, satirik, pesnik balad, novelist, kritik, filolog

in je povsod odlično delal. Pesnih milo melanholičnih strun v Heinejevem načinu, deloma pod njegovim vplivom, celo z njegovo ironijo, samo brez njegovega odbijajočega brezdomovinstva je

Simon Jenko

(1835—1869). Prijeten, blagoglasen način njegove čustvene lirike in navdušenja njegovih narodnih pozivov je dolgo služil kot zgled bodočemu mlademu rodu.

Josip Jurčič.

Pravi ustanovitelj pripovedovanja v slovenski prozi je pa Josip Jurčič (1844—1884). V svojih malih pripovedkah, popolnoma naslanjajoč se po Levstikovemu nauku na narod in na njegovo preteklost, se je šolal pri Valterju Scottu in je postal v svojih romanih in povestih poklicani opisovatelj slovenskega kmečkega ljudstva.

Josip Stritar

je končno pomedel s samozadovoljnim diletantizmom v književnosti. Stritarjeve pesmi so izšle leta 1869. Takoj nato je ustanovil časopis »Zvon« (1870, 1876—1880) in je izdal leta 1873 satirične »Dunajske sonete«. Kot pesnik in pisatelj po obliki popoln, a ne posebno izviren je postal Stritar s svojo vzorno pesniško obliko zgled in je vplival tudi s svojo mnogostranostjo. S svojim znanjem najvažnejših evropskih književnosti je razširil Slovincem vidike, posebno je vplival dobrodejno s spoštovanjem nasproti pesništvu in umetnosti. Čisto herarsko-romantičen je njegov nazor o bodočem svetovnem zvanju Slovanov, da ozdravijo svet v duhu človekoljubja.

Simon Gregorčič.

Stritarjev sotrudnik je bil tudi Simon Gregorčič (1844 do 1906), goriški slavček, iz v vojski tolikokrat imenovanega kronskega ozemlja. Najpoljudnejši, najbolj čitani in najbolj prepevani slovenski lirik. Kar nudi, ni impresionistična čustvena lirika, marveč resne pesmi globokega etičnega in domoljubno-narodnega čustva.

Anton Aškerc.

Njemu, zamišljenemu, mehjemu liriku, stoji nasproti robata postava

Antona Aškerc (1856—1912), krepkega pesnika balad. Lepota jezika in gladki verz mu ni glavno, ne boji se tudi robatosti in trdot, če se mu zde pravi izrazi čustva; značilnost mu velja kot zgolj lepota.

»Ljubljanski Zvon«.

Poleg Gregorčiča je bil Aškerc pesniški glavni sotrudnik »Ljubljanskega Zvona«, ki je sledil pod uredništvom Frančiška Levca močno povečanemu Stritarjevemu časopisu leta 1881.

Pripovedovalci.

V njem in v časopisih, ki so nastali poleg njega (Kres, Slovan, Dom in Svet in drugi manj važni), ravno tako v objavah »Matiče Slovenske« se je posebno živahno negovala pripovedovalna umetnost, pripovedovanje v prozi, in roman v zmislu pesniškega realizma. Janko Krsnik je izvrstno popisoval malomeščansko življenje, v kmečkih gradovih in kočah; mojstrsko opisuje kmečko ljudstvo in inteligenco na deželi tudi Franc Detela, ravnotako Janez Mencinger. Ivan Tavčar je negoval v mladih letih romantično čustvene novele, pozneje družabni in zgodovinski tendenčni roman. Janez Trdina je pa popisoval deželo in ljudi v obliki bojk in pripovedk.

Anton Medved.

Nekoliko na strani stoji sotrudnik »Dom in Sveta« Anton Medved (1869 do 1910), neko trd, duhovit lirik in eden najvažnejših dramatikov Slovencev; pričel je z romantično-zgodovinsko in klasično dramo v jambih; potem se je posvetil družabni drami in veseloigri v prozi.

»Moderna«

se je pojavila med Slovenci začetkom v nasprotstvu proti Stritarjevi smeri, ker se je odbijala njegova slabotna pesimistična lirika in idealizirajoča pripovedovalna umetnost. Mladina, ki je študirala na Dunaju, se je seznanila z nemškimi in francoskimi naturalisti, kakor tudi z ruskim realizmom in nastopila, da se uvede v slovensko književnost. Ko so dobili mladi leta 1895. uredništvo »Zvona«, so uvedli svojo teorijo tudi v prakso, le ne vedno na najsrečnejši način. Klicarji v sporu ni-

so vedno najboljši pesniki. Naturalizem je bil hitro premagan. Mladina, ki je nastopila šele čez nekaj let (1898), ga je vrgla raz krov in dovedla k zmagi simbolistično impresionistično novo romantiko.

Ksaver Meško

s svojimi finimi, pesimistično navdahnjenimi povestmi in skicami in mladeniško veseli krepki lirik

Dragotin Kette,

ki je umrl že leta 1899 s 23 leti, sta bila predhodnika te smeri. Oton Zupančič in Ivan Cankar sta pa njena najimennejša zastopnika.

Ivan Cankar

je pesnikoval v prozi. Njegove mnogoštevilne novele so pisane v jeziku čudovite blagoglasnosti, posne pesniškega vznosa in zadenejo značaj. Čez vse se širi blesteča, življenja topla poezija, posebno tam, kjer popisuje svojo najpristranejšo ljubljano domačo zemljo. S Cankarjem in z Zupančičem je dosegla slovenska moderna tako umetniško višino, da ju lahko imenujemo najznamenitejša zastopnika moderne med Jugoslovani.

Oto Zupančič.

Podobno kot Cankar je izšel tudi Zupančič iz tujine, iz francoskega impresionizma in iz ukrajinske narodne pesmi, a se je zavedel kmolu svoje belokranjske posebnosti (belokranjske narodne pesmi). Nadvladuje od poljudne otroške pesmi do mogočne rapsodije svoje »Dume« najrazličnejša čustva, zdaj zagonetno zamišljeno, zdaj otročje preprosto, z mogočnim jezikom in z globokim čuvstvom.

»Dom in Svet«.

Zmerna moderna smer se je zbrala okolu katoliškega leposlovnega časopisa »Dom in Svet«. Med njimi se odlikuje poljudni pripovedovalec

Fr. S. Finžgar,

ki je daroval Slovincem celo vrsto dragocenih, iz svojega neposrednjega življenja vzetih življenjsko resničnih povesti in romanov iz mest, dežele in industrijskega kraja, v domačem, poljudnem jeziku. Njegovo največje delo je roman v dveh zvezkih iz slovenske prazgodovine »Pod svobodnim solncem«; natisk nemškega prevoda tega dela je odgodil izbruh svetovne vojske. Tudi več dobrih dram je njegovih. Odlično, posebno umetno risa značaje

Silvin Sardenko.

Poleg njega zasluži Silvin Sardenko (psevdonim za Alojzij Merhar), da se imenuje; lirik čuvstev, ki zna dati posebno verskim čuvstvom in mislim pravi ginljivi izraz.

Za njim stoji vrsta mladih pesnikov in pripovedovalcev, ki iščejo v »Dom in Svetu« po novih sredstvih izražanja; napoveduje se nova moderna, ki pa še ni dozorela.

LJUDSKA IZOBRAZBA.

Razvoj.

Stoletna tihota narodnega življenja, ki se izraža v nedelavnosti slovtva, ki ji je sledil pred približno 150 leti polagoma razvoj in v drugi polovici 19. stoletja velikanski napredek, kateri nas je dvignil na stanje evropskih kulturnih narodov, je v najtesnejšem stiku z državno in s kulturno organizacijo. Odvisnost od države in od njenih kulturnih sredstev se posebno kaže pri narodu, ki kakor slovenski, ni skozi stoletja razpolagal z narodnim plemstvom in niti ne z bogatim meščanstvom mesta je namreč značila mednarodnost, oziroma nemško-, oziroma italijansko-slovenska zmes. Kmetski stan, večinoma tlačan, ni mogel skrbeti sam za svojo izobrazbo. Zato je velike važnosti preosnova ljudskega šolstva cesarice Marije Terezije (1774) in Jožefa II. za razvoj slovenske kulture.

Šole so bile sicer izključno nemško organizirane, toda učitelj le ni mogel popolnoma prezreti materinščine otrok, če je hotel sploh kaj doseči. Tudi na takem upoštevanju materinščine slone uspehi teh šol, ki jih ne smemo omalovaževati, ker nudijo vsaj opirališča nadaljnji izobrazbi v materinščini.

Razmere so se zopet poslabšale, ker se le prevečkrat pouk ni prepustil izobraženim učiteljem. To dobro značijo visoki nalogi raznih verskih nabožnih knjig, ostala književnost še ni prodrla med ljudstvo. Začasna preosnova šol po Francozih (1809—1813), ki se je bolj ozirala na slovenščino, ni mogla globlje vplivati, a v kratkem času je izšlo le več slovenskih učnih knjig (Vodnikovih). V Meternichovi dobi je prišlo izvemši molitvene knjižice komaj kako izobraževalno sredstvo v kmečko hišo. Ustanovitev slovenskih časopisov se je odklanjala načelno kot nepotrebna. Književnost se je zatirala. Še v letu 1845. so kratko prepovedali ustanovitev društva za izdajo dobrih knjig. Le po posredovanju plemenitega nadvojvoda Ivana se je omogočilo, da so ustanovili časopis, namenjen kmetom in obrtnikom, »Novice«. V kratkem času do leta 1848 so storile nenavadno veliko dobrega za ljudsko izobrazbo.

Prišlo je leto 1848. Kljub vsemu razočaranju, ki ga je prineslo, je nekaj le ostalo, oprostitev kmečkega stanu; položilo je gospodarski temelj nadaljnjemu napredku. Društveno pravo je dalje omogočilo izobrazbo po čitalnicah in po raznih izobraževalnih društvih, ki so se nenavadno hitro razširila po letu 1860., ki obsegajo skoraj vse župnije in občine, imajo veliko praktičnih društvenih domov, intenzivno pospešujejo izobrazbo mladine in ljudstva in nam imponirajo po svoji enotni organizaciji. Slovenščina je vstopila kot učni predmet tudi v šole, tudi na gimnazije, kjer so jo potem poučevali (dve uri na teden). Ustanavljali so se novi časopisi, dobili smo Mohorjevo družbo za

Karavana.

Viljem Hauff.

Na prednjem delu ladje je visela dolga vrh. Z rokami in nogami plavava proti njej, da jo primeva. Posreči se. Glasno kličem, a na ladji je vse tiho. Splezava po vrvi, jaz kot mlajši prvi. Strah in groza! Kaj zagledam, ko stopim na krov! Tla rdeči kri, dvajset do trideset mrličev v turških oblekah leži na tleh; ob sprednjem jadrniku stoji mož, bogato oblečen, sabljo v rokah, a obraz je bled in spačen; čelo mu prebija žabelj, s katerim je pritrjen na jadrnik. Tudi on je mrtev. Iz strahu mi zastanejo koraki, komaj se upam dihati. Končno pride na krov tudi moj spremljevalec. Presenetil je tudi njega pogled na krov, kjer ni videti nič živega, marveč le strašne mrliče. Upava se končno hoditi, ko se v najinem dušnem strahu zatečeva k preroku. Ob vsakem koraku gledava nazaj, če se ne zgodi kaj novega, še strašnejšega; toda ostalo je vse pri starem, kot je bilo prej. Daleč naokoli nič živega kot midva in svetov-

no morje. Ne upava se niti glasno govoriti, ker se bojiva, da obrne svoje steklene oči na jadrnik pribiti kapitan proti nama ali da obrne kak mrlič svojo glavo. Končno prideva do nekkih stopnic, ki vodijo v ladjo. Nehote se ustaviva in se gledava, nobeden se ne upa povedati, kaj da misli.

»O gospod,« izpregovori moj zvesti služabnik, »nekaj strašnega se je zgodilo tu. A četudi tiči v ladji vse polno morilcev, rajši se jim predam na milost in nemilost, akor da ostanem dalje časa med mrtveci.« Ravno tako kot on mislim tudi jaz. Osrčim se in korakava gori. Smrtna tišina vlada tudi tam, le odmev najinih korakov se sliši. Stojiva pred vratmi kajite. Pritisnim svoje uho na vrata in prislušujem; ničesar ne čujem. Odprem jih. V sobi je vse razmetano: obleka, orožje in druge stvari. Nobena stvar ni urejena. Moštvo, ali vsaj kapitan, je pred kratkim še pijančevalo, ker še vse leži okoli. Greva naprej. Povsod dobiva velike zaloge svile, biserov, sladkorja itd. Zelo

sem bil vesel, ker ni bil nihče na ladji, mislim, da se smem vsega polastiti. Ibrahim me pa opozori, da je še daleč do suhe zemlje, kamor pač sama brez človeške pomoči ne prideva.

Krepčava se z jedili in pijačo, ki jo veliko dobiva in se podava zopet na krov. A mraz naju vselej pretrese ob strašnem pogledu na mrliče. Skleneva, da se jih rešiva in da jih pomečeva raz krov. A kako se prestrašiva, ko vidiiva, da ne moreva nobenega premakniti! Deske krova bi bila morala odstraniti, a orodja za to nimava. Tudi kapitana ne moreva odstraniti od jadrnika, niti sablje mu ne izvijeva iz rok. Žalostno preživiva dan preišljujoč najin žalostni položaj. Ko se prične mračiti, dovolim staremu Ibrahimu, naj se vleže spat, sam pa hočem stražiti na krovu in gledati, da se rešiva. Ko zasine mesec in ko preračunam po zvezdah, da mora biti ura pač enajst, me premaga spanec, ki ga ne morem premagati. Nehote se zgrudim za sodl, ki stoji na krovu. Bil sem pa bolj omoten, kot da

izdajo knjig, namenjenih ljudstvu (ustanovljena leta 1852) in »Slovensko Matico«, namenjeno izobražencem (od leta 1864).

Postava za ljudske šole iz let 1868/72 je zelo pospeševala ljudsko šolsko izobrazbo. Skoraj povsod, izvzemši Koroške, Istre in Trsta, kjer se postopa s Slovenci zelo mačehovsko, se je podelilo slovenščini v uradu in v šoli polagoma sprejemljiva vloga.

Časopisi.

Kako je napredovalo veselje do branja v najširših slojih, kaže najbolje mala štatistika. V letu 1844. je izhajal en sam časopis. V letu 1854. jih je izhajalo 6, 1874: 22, 1884: 35, 1894: 43, 1904: 79, 1912: 122, med njimi 12 v Ameriki. Te številke so še pomembnejše, če se pomisli, da je moral izhajati n. pr. leposlovni list »Slovenska Bčela« (1850 do 1855) z 200 do 300 naročniki; medtem ko mora imeti moderen časopis več tisoč naročnikov, da izhaja.

Družba sv. Mohorja

— izda vsako leto najmanj šest knjig — je štela leta 1860 vsega 116 članov, leta 1870 že 16.175; deset let nato (1880) 25.430, leta 1890 že 48.084, leta 1900. že 78.596 in leta 1910. veliko število 85.789, število, ki v primeri s skupnim številom Slovencev (poldrug milijon) stoji sama na svetu.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

IZ TUJEGA SVETA.

Sedanja strašna vojska divja že 21 mesecev. Naši vojaki prenašajo napore te strašne vojske z vztrajnostjo, ki se mora občudovati. Kljub velikanški sovražni premoči so sovražnika daleč odbili ali ga pa ustavili. Naši vojaki so osvojili veliko sovražne zemlje, da nam zagotove časten mir. Žrtve na krvi

bi bil spal. Razločujem, kako pljuska morje ob ladjo in kako žvižgajo jadra v vetru. Zdi se mi, da čujem glasove in moške korake na krovu. Hočem vstati, da pogledam, kaj je. Nevidna moč mi pa drži ude, niti oči ne morem odpreti. Vedno glasnejši so glasovi. Zdi se mi, kakor da veseli mornarji tekajo po krovu. Čujem krepak, zapovedujoč glas, slišim tudi, kako vlačijo vrvi. Polagoma se pa več ne zavem in trdno zaspi, le v sanjah se mi zdi, da ropota orožje. Prebudim se šele, ko stoji sonce že visoko in me žge v obraz. Začuden gledam okoli sebe, vihar, ladja, mrličji in kar sem slišal ponoči, se mi zde sanje; a ko gledam, je vse tako, kot je bilo včeraj. Mrličji se ne ganejo, ne gane se na jadrnik pribiti kapitan. Smejem se svojim sanjam in grem, da poiščem svojega starca.

Sedi zamišljen v kajiti. »O gospod,« zakliče, »rajši ležim v najglobljšem morju kot da preživim še eno noč na tej začarani ladji.«

in na premoženju so prenesli v zavesti, da jih zahteva varnost domovine proti preširnim in nezvestim sovražnikom.

Svojci hrabrih naših vojakov tudi vsak dan prinašajo dokaze svoje požrtvovalnosti. S skromno dnevno preskrbnino se prerijejo in prežive v sedanjih dragih časih. Ne tožijo in ne jadikujejo, ker nočejo otežiti srca tistih, ki stoje oko v oko sovražniku. Če tudi veje, da ni vse tako, kot bi moralo biti, vzamejo le vse tako, kakor je. Gledajo, da zaslužijo nekaj vinarjev in se prerijejo, kakor se ravno morejo, ker je domovina ogrožena in ker nosi vsak del vojsknihih bremen.

In široke plasti delavstva in uslužbencev. Strašno so zadeti po vojski, ker je rodila tako velikansko draginjo. Eni so izgubili vsled vojske delo. Minuli so tedni in tudi meseci, predno so ga zopet dobili v popolnoma drugačnih razmerah. Drugim so se znižale plače in so trpeli za to največje pomanjkanje. Vsi brez izjeme pa prenašajo strašno draginjo, kakršne še svet ni videl in se tudi ne ve, kdaj jo bo konec. Vse to se prenese, ker se ve, da zahteva vojska žrtve, da, in to hočemo, zmagamo.

Ta svet, ki toliko žrtvuje, toliko prenese, ki izkazuje domoljubje v najsvetlejši luči, to je naš svet.

Ves svet pa ni tak kot smo mi. Na svetu žive ljudje, ki znajo lažje prenašati žrtve nalagane po vojski in ki se ne morejo primerjati z doprinešenimi žrtvami našega sveta. Enkrat smo že pisali, da je pisala dunajska »Neue Freie Presse« že ob lanskem božiču, da niso kupovali še nikdar tako veliko biserov, tako dragih čevljev in dragih oblek, kot ob božiču leta 1915. Odkrito je priznala, da žive ljudje, ki kljub vojski toliko zaslužijo, kolikor niso nikdar prej. Zdaj spomladi, ko vse brsti in zeleni, se zrealijo v časopisju tudi računski zaključki akcijskih družb in bank in nam kažejo, da živi še tudi drug svet.

Ne izgublajmo besedi in povejmo naravnost: Med vojsko izkazujejo bilance veliko kapitalističnih podjetij tako velike dobičke, ki jih ni mogoče odobravati. Ko se je bati, da podležejo milijoni ljudi pod pezo draginje, zaslužijo ti krogi strašne vsote; a pravi zaslužek niti nikdar ne zagleda belega dne.

Rezervni zakladi, nagrade, tantie, bonifikacije in kakšna so še vsa taka sredstva, ki prikrivajo neizkušnim očem navadnih smrtnikov pravi dobiček in ga onemogočijo obdavčiti tudi davkarji. Zasluži se veliko, zelo veliko in sicer med vojsko. Nekaj zglodov:

Češka »Unionbank« izkazuje čiste-ga dobička 7.300.745 kron, 1.452.676 K več kakor lani. Delničarji dobe dividende 7½ odstotkov. Dalje so nakazali 500.000 K pričuvni zalogi, 300.000 K pa nekemu posebnemu novemu skladu, od poslopij bank so pa odpisali 150.000 kron.

»Nižjeavstrijska ekskomptna družba« je dosegla na čistem dobičku 13.500.649 K leta 1915., leta 1914. pa 12.400.551 K, izplačala je na dividendi

11% proti prejšnji 10%. Pričuvni zalogi so nakazali 675.032 K, izredni pričuvni zalogi pa 1.000.000 K.

Banka in menjalnica »Merkur« izkazuje na čistem dobičku 5.169.733 K čistega dobička; 2.203.807 K več kot v letu 1914. Dividende plača 7%, prej 5%.

»Unionbanka« je dosegla čistega dobička 6.774.542 K proti prejšnjega leta. Dvigniti je morala svojo dividendo od 5 na 7½%. Poleg tega je pa še nakazala 583.330 K rezervnemu skladu in 291.665 K za nagrade.

»Dunajsko bančno društvo« izkazuje na čistem dobičku 13.185.979 K, 4.045.471 K več kot prejšnje leto. Dividenda znaša 28 K, prej 20 K.

Tako sklepajo banke, a industrijskim podjetjem se ne godi nič slabše.

»Alpine Montange-družba« izkazuje na čistem dobičku 19.385.385 K proti 8.810.317 K leta 1914. Na tantiemah je porabila 1.578.533 K, na odpisih 5.199.993 K, delničarjem pa izplača 21 odstotkov, prej je pa izplačala 11 odstotkov.

Praška »Eisenindustrie - Gesellschaft« sodi, da prisluži 7 milijonov več in da zviša dividendo od 120 na 180 kron.

»St. Egydyer Eisen- und Stahlindustrie-Gesellschaft« je nakazala rezervnemu skladu 75.000 K in nekemu posebnemu rezervnemu skladu 75.000 kron in izplača 24 K dividende proti prejšnji 12 K.

»Rossitzer Bergbaugesellschaft« je dosegla na čistem dobičku 852.031 K proti 166.794 K prejšnje leto, ko ni izplačala nobene dividende, letos izplača 5 odstotkov.

Kolinska špiritna tvornica, akcijska družba, poroča iz previdnosti le, da izplača letos 16%, medtem ko je izplačala lani na dividendah 12%.

Tako izgleda drugi svet, ki se tako loči od našega. Njih domoljubje in ljubezen do domovine izražajo številke. Navadno so ti mogočneži nenadomestljivi, njih krvi in življenja jim ni potrebno tvegati za domovino. Ne čutijo tudi draginje. Njih plačilne razmere so se po tantiemah tako ugodno razvile, da ni čudno, če se »strokovnjak« čudi. Pač so pa ljudje iz drugega sveta navajeni, da kriče nad visokimi plačami delavcev in nastavljenecv. Na uro delavcu 2 do 4 vinarje ali pa mesečne draginjske 10 kronske doklade dobe uslužbenci, oni iz drugega sveta pa spravljajo milijone v svoje žepe.

Pravnik.

Nastavljenci v obratih z dvigalniki so podvrženi nezgodnemu zavarovanju. Upravno sodišče je te dni izdalo velevažno rzsodbo. Izreklo je, da morajo biti vsi, ki so v službi v takem obratu, kjer se nahaja z motorno silo gonjen dvigalnik, zavarovani proti nezgodi. Ko se je naselil »Bankverein« v svoje novo poslopije, je izjavila nižjeavstrijska delavska nezgodna zavarovalnica, da so vsi v hiši zaposleni, ne glede na službo, ki jo opravljajo, zavarovani glede na nezgodo, ker se nahaja v hiši

dvigalnik in se zato lahko prigodi nezgoda. »Bankverein« se je pritožil, a vse oblasti so odklonile pritožbo. Pritožil se je nato na upravno sodišče, ki jo je tudi odklonilo in razsodilo: V bančnem posloju »Wiener Bankverein« so postavljeni stroji, ki se posebno rabijo za prevažanje oseb po z motorji gonjenih dvigal. Navedba pritožbe, da bančni zavod ni obrtni obrat v smislu nezgodnega zavarovanja in da zato ne spada pod nezgodno zavarovalno dolžnost, če se rabijo stroji, ne smatra sodni dvor za utemeljeno. Drži se nazora, da se morajo smatrati tudi bančni zavodi v smislu nezgodne zavarovalne postave kot obrtni obrati. Vse strojne naprave so namenjene obratu bančnega zavoda, zato so podvrženi tudi vsi v obratu nastavljeni uslužbenci nezgodnemu zavarovanju. Navedbe pritožbe glede na odloke upravnega sodišča, češ da se uslužbenci kontorne službe ne morejo smatrati za obratne uradnike v smislu nezgodne postave, niso prave. Te razsodbe tičejo obratov, v katerih je ločena tehnična in kontorna služba in pisarniško osebje ne pride v stik s tehničnim obratom. Tu pa to ne pride v poštev, ker stoje tudi motorno obratovana dvigala, katerih se poslužuje tudi kontorno osebje.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Masaže, vtiranja in umivanje s Fellerjevim bolečine lajšajočim, oživljajočim rastlinskim esencnim fluidom z zn.

„Elsa-Fluid“

so se izkazala po poročilih v nad stotisoč zahvalnih pismih kot prav posebno blagodejna in uspešna pri telesnih bolečinah in zlasti

proti bolečinam v udih.

12 steklenic franko 6 kron, 24 steklenic franko 10 K 60 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 264 (Hrvatska). Fellerjeve odvalne rafarbarske kroglice z zn. „Elsa-Pillen“ 6 škatlic franko 4 K 40 h, 12 škatlic franko 8 K 40 h.

Najboljša in najcenejša zabava
v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznano nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilije, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženi 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

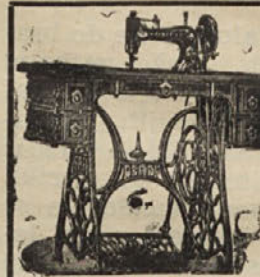
Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA

Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavio, nogavio, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robov, ovratnikov, zavratalo, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo trvdko

Ignac Vok

špeciálna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnikov priznana najboljša šivalna stroje v Evropi in to so PFAFF v veliki izbiri in zalogi. 10letna pismena garancija. Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Prični posredovalci se iščejo